

راشد محصل، محمدرضا، ۱۳۱۵ -

فارسی عمومی / محمدرضا راشد محصل، محمد بهنام فر محمدی. — بیرجند: قهستان، ۱۳۸۴.
۳۲۸ ص.

ISBN 964 - 95202 - 5 - 2

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. ادبیات فارسی -- مجموعه ها. ۲. فن نگارش.

الف. بهنام فر. محمد، ۱۳۳۸ -

ب. محمدی، محمدعلی، ۱۳۴۰ -

ج. عنوان.

۸ / ۸ فا

۴۲ / ۴۰۵ PIR

کتابخانه ملی ایران

۳۳۶۰۸ - ۸۳ م

فارسی عمومی

(درسنامه دانشگاهی)

تألیف:

محمدرضا راشد محصل، محمد بهنام فر، محمدعلی محمدی

وزیری، ۳۲۸ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، چاپ اول، تابستان ۱۳۸۴

امور فنی و چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

بها: ۲۲۰۰۰ ریال

۹	مقدمه مؤلفان
۱۳	۱ ستایش و نیایش
	به نام خداوند جان و خرد (۱۳)، مقدمه ای بر نیایش (۱۴)، نیایش (۱۴)، مهر نیایش (۱۵)، ستایش صبحگاه و نیایش شیرین (۱۵)، مناجات (۱۶)، نیایش (۱۷)، مدح و منقبت در شعر فارسی (۱۸)، نعت پیامبر اکرم (ص) (۱۹)، همای و حمت (۲۰)، و فی مناقب امیرالمؤمنین حسین سلام الله علیه (۲۱)
۲۲	نگارش ۱
	نویسندگی (۲۲)
۲۷	۲ زبان و فرهنگ
	زبان فارسی، بنیان فکر و فرهنگ ما (۲۷)، ایران را از یاد نبریم (۳۲)، ای زبان پارسی (۳۴)، فولکلور یا فرهنگ توده (۳۶)، میراث (۳۹)، جشنهای پارسیان (۴۲)، هنر و ادبیات (۴۴)، ادبیات در عصر فضا (۴۶)
۵۳	نگارش ۲
	همه ما به نوشتن نیاز داریم (۵۳)
۵۷	۳ حماسه
	حماسه و اسطوره (۵۷)، حماسه (۶۰)، انواع منظومه های حماسی (۶۱)، آخرین نبرد رستم و اسفندیار (۶۳)، اهمیت

شاهنامه (۷۱)، آرش کمانگیر (۷۳)، نخان هشتم (۸۱)

۹۰

نگارش ۳

علائم نگارشی (۹۰)

۹۷

۴ عشق و عرفان

عواطف بشری در ادب فارسی (۹۷)، سخنی چند در عشق (۱۰۰)،
رنگ رخساره خبر می دهد از سِرّ ضمیر (۱۰۱)، برق عشق (۱۰۱)،
نگاه گرم (۱۰۲)، ای وای بر اسیری کز یاد رفته باشد (۱۰۲)، غم
یار (۱۰۳)، حقیقت و حالات عشق (۱۰۳)، بانگ نای (۱۰۵)،
از ترانه های باباطاهر (۱۰۶)، چند ترانه از فایز دشتستانی (۱۰۷)،
عرفان و تصوّف (۱۰۸)، گذر عمر (۱۱۲)، مرده بدم زنده
شدم (۱۱۲)، به تو می اندیشم (۱۱۳)، زبان نگاه (۱۱۴)،
نوید (۱۱۴)، مرگ قو (۱۱۵)، شراب نور (۱۱۶)، ماه من (۱۱۶)،
آواز عاشقانه (۱۱۷)، درد دل (۱۱۷)، شعر سفر (۱۱۷)

۱۱۹

نگارش ۲

درست بنویسیم (۱۱۹)

۱۲۷

۵ بند و حکمت

ادبیات حکمی (۱۲۷)، ادب (۱۲۸)، انتخاب دوست (۱۲۹)،
ارزش سخن (۱۳۰)، در آداب صحبت (۱۳۰)، حق نباید گفتن
الآتسکار (۱۳۳)، پند بزرگان (۱۳۵)، تن پاک فرزندان
آزادگانم (۱۳۵)، حکایت امیرالمؤمنین علی (ع) و سیرت پاک
او (۱۳۶)، حکایت بایزید بسطامی (۱۳۶)، فرزند خصال خویش
باش (۱۳۷)، مناظره (۱۳۸)، چند رباعی از خیام (۱۳۹)

۱۴۱

نگارش ۵

انواع نوشته (۱۴۱)

۱۴۳

۶ اجتماعیات

ادبیات و جامعه (۱۴۳)، نامه اهل خراسان (۱۴۴)، روزگار
بی بنیاد (۱۴۵)، دام صوفی (۱۴۶)، چند حکایت از عید (۱۴۶)،

دروس الاشیاء (۱۴۸)، مست آزادی (۱۵۰)، کیک نامه (۱۵۱)، آی
آدمها (۱۵۲)، جور دیگر باید دید (۱۵۴)، نامه ای به پسر (۱۵۷)،
آیه های زمینی (۱۶۰)، با چشمها (۱۶۵)، باز کن پنجره را (۱۷۰)،
دباجه (۱۷۵)

۱۷۸

نگارش ۶

گزارش نویسی (۱۷۸)

۱۸۱

۷ مرثیه

در رثای ابوالحسن مرادی بخارایی (۱۸۲)، در رثای محمود
غزنوی (۱۸۳)، دنواز من بیمار شما یید همه (۱۸۵)، سیل
فنا (۱۸۶)، از ترجیح بند محتشم کاشانی (۱۸۶)، یاد آرز شمع مرده
یاد آرز! (۱۸۷)، حماسه چهارده ساله (۱۸۸)

۱۹۲

نگارش ۷

مقاله نویسی (۱۹۲)، گشتن شوراندن در شاهنامه (۱۹۳)

۱۹۹

۸ حبسیه

حبسیه (زندان سروده ها) (۱۹۹)، اندوه زندان (۲۰۱)، در شکایت
از زندان و بند (۲۰۲)، بند غم (۲۰۳)، کنج ویرانه زندان (۲۰۳)،
چار زندان (۲۰۴)

۲۰۶

نگارش ۸

نامه نگاری (۲۰۶)

۲۱۳

۹ توصیف

درآمدی بر ادبیات توصیفی (۲۱۳)، توصیف شب در شعر شاعران
(۲۱۷)، ذکر سیل غزنین (۲۱۸)، صفت شهر مصر (۲۱۹)، مشت
درشت روزگار (۲۲۱)، از سه تابلو مریم (۲۲۲)، کوریر (۲۲۳)،
غوک (۲۲۷)

۲۳۱

نگارش ۹

روش تحقیق و پژوهش علمی (۲۳۱)

- ۱۰ داستان ۲۳۵
- درآمدی بر ادبیات داستانی (۲۳۵)، حمایت حیوانات (۲۳۷)، خود را مبین که رستی (۲۳۹)، داستان ماهی خوار (۲۴۰)، نخستین روزهای درس (۲۴۲)، داش آکل (۲۴۷)، مدیر مدرسه (۲۵۷)، کلیدر (۲۶۰)
- نگارش ۱۰ ۲۶۸
- شیوه 'ارجاع (۲۶۸)
- ۱۱ سفرنامه، زندگی نامه و حسب حال ۲۷۱
- سفرنامه، زندگی نامه و حسب حال (۲۷۱)، بازگشت به گذشته (۲۷۵)، در بصره (۲۷۷)، خسی در میقات (۲۷۹)، سیاحت نامه (۲۸۱)، در قونیه (۲۸۳)، وقص در بازار (۲۸۹)، داستان یک شبه ها (۲۹۲)، استاد بدیع الزمان فروزانفر (۲۹۷)، علامه سید محمد فرزانه (۳۰۰)، دکتر هشترودی (۳۰۴)
- نگارش ۱۱ ۳۰۸
- آیین تدوین پژوهشنامه (۳۰۸)
- ۱۲ نمایشنامه ۳۱۱
- هنر نمایش (۳۱۱)، جعفرخان از فرنگ آمده (۳۱۴)، پهلوان اکبر می میرد (۳۱۹)
- نگارش ۱۲ ۳۲۸
- ترجمه (۳۲۸)
- ۳۳۲ ختم کتاب
- مناجات (۳۳۲)

مقدمه مؤلفان

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد

خدای را شاکریم که به ما توفیق داد تا این مجموعه ادبی را به پیشگاه اهل ادب و دانشجویان گرامی تقدیم کنیم.

درس سه واحدی فارسی عمومی که برای دانشجویان همه رشته‌ها (به جز زبان و ادبیات فارسی) ارائه می‌گردد، تنها می‌تواند بستری مناسب برای علاقه‌مند کردن دانشجویان به زبان و فرهنگ اصیل ایرانی از طریق آثار ادبی حال و گذشته باشد. این درس که فقط در یک نیم سال آن هم به سرعت برق و باد در طی جلساتی محدود برگزار می‌گردد هر چقدر هم کتابی غنی و پر بار داشته باشد نخواهد توانست رسالتی را که ضرورت اجتماعی و هدف آموزشهای دانشگاهی است، محقق سازد. با این همه می‌تواند با دادن نمونه‌های زیبا و مؤثر تشنگی طلب را در نهاد جوانان دانشجو برانگیزد.

سابقه تدریس چندین ساله فارسی عمومی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و آشنایی با روحیات، نیازها و علایق دانشجویان ما را بر آن داشت تا گامهایی هر چند لرزان در برآورد این مهم برداریم. ادبیات فارسی دریای ناپیدا کرانی است که هر غواصی فراخور سلیقه و تلاش خود از آن گوهرهایی فراچنگ می‌آورد و هر طالب تشنه‌ای به میزان عطش و ظرفیت خود از آن جرعه برمی‌گیرد و هرگاه کسی از دغدغه‌ها، دل مشغولی‌ها و روزمرگی‌های زندگی به ستوه می‌آید در ساحل زیبایش به تماشا می‌نشیند و غم از دل می‌زداید و چنان محو در عظمت و عمق جلال و جمال آن می‌گردد که گویی مرغ جانانش به

عالمی دیگر پر می کشد.

تألیف کتاب فارسی برای دانشجویان و گزینش مطالبی که بتواند ضمن معرفی گنجینه های پربار ادب فارسی پاسخگوی نیازهای روحی آنان باشد مصداق این شعر مولانا است که:

گر بریزی بحر را در کوزه ای چند گنجد قسمت یک روزه ای
ولی الهام بخش ما در انجام این کار هم خود مولانا بود که فرمود:

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

بدین منظور قبل از شروع کار، غالب کتابهای فارسی عمومی و آیین نگارش را که استادان و همکاران محترم در گوشه و کنار میهن اسلامی نوشته بودند و به نحوی در دسترس ما بود مطالعه کردیم و از تجربیات آنها بهره گرفتیم که همین جا از زحمات آنها قدردانی می کنیم. ان شاء الله که سعی شان مشكور باد. پس از آن با توجه به شناختی که از علایق و نیازهای دانشجویان داشتیم، با مطالعه شاهکارهای ادبی - اعم از آثار کهن و معاصر - دست به گزینش و سپس فصل بندی مطالب زدیم. مبنای کارمان را در فصل بندی مطالب، انواع ادبی از نظر موضوع قرار دادیم و با توجه به ضرورت آشنایی دانشجویان با آیین نگارش در پایان هر فصل یکی از موضوعات نگارشی را مطرح کردیم. البته با توجه به اهمیت مسائل نگارشی، این مباحث فقط فتح بابی است برای طرح کاملتر آنها از طرف استادان بزرگوار که صد البته بدون تمرین و ممارست کافی نتیجه مطلوب حاصل نخواهد شد.

در گردآوری مطالب و تألیف این مجموعه سعی شده است تا محتویات کتاب متناسب با نیاز همه دانشجویان در رشته های مختلف باشد. به همین سبب استادان ضمن رعایت انواع اصلی و کلی ادبیات می توانند دانشجویان را در مطالعه پاره ای از مطالب و فصلهایی که صرفاً برای دانشجویان رشته های خاص ارائه شده آزاد بگذارند.

لازم به ذکر است که برای تهیه نمونه های مختلف نظم و نثر در این مجموعه از آثار متعدد زبان و ادبیات فارسی استفاده شده است، اما برای کاستن از حجم کتاب از آوردن فهرست منابع و مآخذ صرف نظر کرده ایم، فقط در پایان هر مطلب نام صاحب اثر یا منبع مورد استفاده را آورده ایم. از توضیحات پیرامون متنها و یادداشتهای اضافی نیز به همین لحاظ خودداری شده و این مهم برعهده استادان فاضل گذاشته شده است.

گفتمنی است که در انتخاب متون نظم و نثر، به ادبیات معاصر مخصوصاً نثر توجه کافی داشته ایم.

بدین سبب در هر فصل متناسب با موضوع نمونه‌های زیبا و برجسته‌ای از شاعران و نویسندگان بزرگ معاصر هم آمده است.

البته با توجه به فصل‌بندی موضوعی مطالب در قالب انواع ادبی، این کتاب می‌تواند به عنوان مأخذ برای درس «انواع ادبی» در رشته زبان و ادبیات فارسی مورد استفاده همکاران محترم قرار گیرد.

در پایان لازم است از زحمات همه کسانی که ما را در تدوین این مجموعه یاری کرده‌اند تشکر و قدردانی کنیم. مخصوصاً از مدیر محترم انتشارات فهستان آقای چاجی که از خدمتگزاران واقعی و صدیق زبان و فرهنگ پارسی است همچنین آقای مصطفی کدکنی ویراستار ژرف‌نگر و دقیق سپاسگزار باشیم که این دستکار هنری نتیجه همت و دقت ایشان است.

امید آن که حاصل تلاش مؤلفان مورد توجه استادان و دانشجویان گرامی قرار گیرد و هر گونه کاستی و لغزشی را که در کتاب می‌بینند بدون اغماض یادآوری فرمایند تا ان شاء الله در رفع آنها بکوشیم و منت دار لطف آنان باشیم.

ومن الله التوفیق